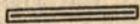


време заповѣдитѣ на намѣстниците бѣха въ сила, и никой не ни безпокоя нито съ искане на квартира, нито съ доставяне на припаси. Ала, съ течението на времето пакъ се осмѣлиха да ни се качатъ на врата мнозина, които презиратъ нашата простота. И тѣй, понеже не можемъ вече да носимъ тежестите и наистина рискуваме и ние — както другите да напуснемъ огнищата на прадѣдите, заради това те молимъ, непобедими Августе, да заповѣдашъ съ божественъ твой рескрипти, щото всѣки да върви по пътя си и да не дохождатъ при насъ, като оставятъ другите села, нито да ни насильтвай да имъ доставяме припасите даромъ и нито жилище да доставяме на тия, на които не е необходимо — защото намѣстниците често заржчваха да не доставяме жилище на други освенъ на тия, които се прашатъ по работа отъ намѣстниците и прокураторите, и ако бѫдемъ отекчавани ще избѣгаме отъ кѫщите, което ще бѫде за голѣма пакость на съкровището — за да можемъ съжалени отъ твоята божествена промисъль и останали въ собственитетъ си мѣста, да плащаме свещените данъци и другите налози. Това ще получимъ въ твоето най-щастливо време, ако заповѣдашъ божественото ти писмо, издѣлбано на стълбъ да се изложи публично, за да можемъ постигнали това, да благодаримъ на твоето щастие, както и сега . . . правимъ".

\*

Въ страшната криза, която прекарала империята, войниците, у които кипѣла омразата на селяни къмъ гражданина, наистина си отмѣстили, като съсипали благосъстоянието на градовете. Селяни и граждани били изравнени, обаче това не подобрило участъта на селяните. Императоръ Диоклетиан успѣлъ най-после да спре гражданските междуособици и външните войни и да премахне анархията. Обаче въ възстановената отъ него държава и селяни и граждани станали роби. Въ нея нѣмало вече просторъ за свободно творчество и за хармонично развитие на личността: наближилъ залѣзътъ на древната цивилизация\*).



\* ) На читателя, който пожелае да се запознае по-подробно съ разгледания по-горе въпросъ, препоръчваме хубавата книжка на М. Ростовцевъ: Политическата и социална криза въ римската империя въ III в. сл. Хр. (София 1927. книж. Чолаковъ, Булев. Донкуковъ). Тая книжка е използвана и въ топната статия.